QVÆSTIO MEDICA

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè diſcutienda in Scholis Medicorum die Jovis 30. Januarii.

M. GUYDONE-CRESCENTIO FAGON Reginæ, & Sereniſſimæ Delphinæ Principis Medico primario, Præſide.

Confert ne ventriculi motus, ad elaborationem chyli?

I.

MOTU vivunt animalia motu pereunt. Humores ſcilicet & ſpiritus agitatione continuâ vitæ functiones abſolvunt: ſed præcipiti dum curſu vehuntur, Cutis repagula tranſiliunt; & quâlibet horâ, ſolidarum quoque partium, quas fugiendo diruunt, corpuſcula ſecum abripiunt. Brevi itaque viventes deficerent, ſi perpetua hæc tam ſolidarum quam fluidarum particularum damna non repararent alimenta. Hæc ideò ſicca vel liquida (fame & ſiti jacturæ majoris interpretibus,) appetunt animantes: utraque verò ex variâ rerum diſſimilium congerie genita; diverſis enim partibus reficiendis alimentorum mixtione providetur. Iniquè igitur de ſorte ſuâ nonnulli quæruntur, quod arentes fauces proluere non liceat aqua, à quibuſlibet rerum vicinarum effluviis expeditâ; vel quod nullis aurum diffluat liquoribus, qui poſſint impunè ventriculo committi. Vix enim utile quidquam nutritioni pura conferunt elementa, vel metalla, Aurum omnium minime; quippe quod ſibi pertinaciter cohæret; quia ſimilibus ex partibus coaleſcit, nulla corporis alieni ſocietate diſcretis. Ne credas tamen, alimenta quo ſunt pluribus compoſita, eo magis eſſe alendo corpoti idonea. Proſunt quæ Natura congeſſit, nocent quæ miſcet ars gulæ delitiis addicta. Lædunt cœnæ dubiæ, & mixta aſſis elixa, Conchylia Turdis. Hæc enim confuſa, ſtomacho tumultum inferunt; & ventriculo vix ex tanto rerum diſſimilium acervo chylum elaboranti, negotium ingens faceſſunt.

I I.

CANDIDO rore quem mammæ nutricis effundunt, naſcentes paſcimur. Albo liquore quem ventriculus ſubminiſtrat, toto vitæ decurſu

reficimur. Humor ille ex cibis attritis, coctis, expressis effluens, chylus est: ut lacti colore & substantiæ modo, sic & facili unius vicissim in alterum mutatione, congener. Ex lacte nimirum, tenellis infantium, & languidis convalescentium ventriculis, citissimè chylus generatur; nec minus expeditè, è chylo cum sanguine ad nutricum mammas affluente, lactis penuria reparatur. Ex liquidis ille solidisque manat alimentis: citius quidem & facilius, si mollia & simplicia, longo verò & vehementi ventriculi nisu, si dura & composita devorentur. Cum enim chylus, ut fiat accommodatum sanguini rudimentum, æqualis, fluidus, & albus evadat necesse sit; quo plura abhisce conditionibus remota ventriculo traduntur, eo validiori fibrarum contentione dura mollibus, siccis liquida misceat opus est, ut res dissimilis in cremorem uniusmodi coalescant. Hic si labem aliquam, dum in ventriculo versatur, contrahat; si nimirum, aut febrili calore illi nidor inuratur, aut refluente è Pancreate succo acrius ebulliens, acescat, vel, resolutis ventriculi fibris, minus subactus elabatur; vix aliorum viscerum ope culpa deletur: & licet à crassioribus partibus attritionem aut coctionem eludentibus, à jejuno ad cæcum usque intestinum, expressione successivâ liberetur; & à fæcibus expeditus vasa destinata subeat: nihilominus delicta ventriculi luit immerita cruoris massa.

III.

VENTRICULUM principem esse primæ coctionis officinam, situs ejus & adnexa restantur. Medius est gulam inter unde excipiat alimenta, & intestina quibus illa in chylum mutata committat. Ambitu suo sinum, ad cibos continendos, viscerum omnium capacissimum complectitur. Tantâ vero fervidi sanguinis copiâ è propinquo corde, innumeris arteriis quâlibet discurrentibus, alluitur; calidissimaque illum viscera hepar scilicet, lien, pancreas, immo fons ipse caloris, & ab eo præceps æstuantis sanguinis rivus, tam arcte fovent & ambiunt: ut palam constet, tanto caloris apparatu non privatæ partis incolumitati, sed publico culinarii visceris foco provideri. His porro cum & salivæ, quæ cibis cum dentibus teruntur, accibit, & liquoris è glandulis gulæ & stomacho appositis decidui, fermentum sit annumerandum; extra dubium est, multiplici adeo caloris incitatione, in ventriculo cibos ad ebullitionem promoveri. Ne tamen illum putes, lebetis instar ardenti foco impositi, effervescentia alimenta otiosum continere: idque unum agere, ut onus suum quam proxime ambiat, & osculis exactè obsignatis donec in chylum abeat, amplectatur. Neque ut illum ab inerti vendices otio, ab eo chylum absolvi, fabulosâ non minus quam inexplicabili substantiæ proprietate contendas. Verum ut facile, quid ad chyloseos complementum ventriculus conferat, intelligas; ipsius structuram, tunicas, nervos, sedulus inquire. Quæ scilicet media illi est membrana, carnosa, & omni fibrarum genere intertexta, uti staminum ordine, multiplici nervorum distributione, & carne tendonum æmula, musculi faciem refert; sic & musculi quoque manus obit: neque solum rectis fibris rapit alimenta, transversis expellit, obliquis amplectitur, sed omnibus vel simul, vel vicissim agentibus, quadam sui totius in orbem commotione, (velut in compositis

musculis contingit) alimenta versat, miscet, attenuat, & tunicæ interioris rugis & tuberculis comminuit.

IV.

LONGIUS multo cerebri patet imperium, quam vulgo solet circumscribi: neque solum in musculos, ad externas corporis partes arbitrio voluntatis agendas, institutos, ab eo spiritus motores influunt; sed in omnia viscera, non secus ac in artus, jus suum proferunt. Viscus nimirum quodlibet, sive membranosum illud sit, sive parenchyma audiat, suis agitatur fibris: quibus solutis, aut constrictis, quod amicum est excipit; quod superfluum aut incommodum respuit. Neque enim frustra, vel unius sensus gratiâ, qui visceribus obtusior est, tot nervorum propagines in eorum membranas distribuuntur: sed nervi in ipsorum intima perreptantes fibris adnectantur; & eas pro diversâ motus necessitate contrahunt, aut laxant. Unde fit, ut quanquam illæ nesciâ voluntate moveantur, tamen illarum motus, pro variâ imaginationis commotione, sæpius ita temperentur, ut in violentis animi pathematis palpitent, vel repente quiescant præcordia. Quod vero privatis partibus ad proprios usus concessum est, publicis officinis, meliore jure, ad totius œconomiam attributum est. Hinc cor non fibris modo, sed musculis pluribus instructum est, quibus indesinenter vibratur, atque etiam è vivis animantibus evulsum, sanguine vacuum, & lotum diutissime palpitat: ut ideo, non abs re, illud robustum musculum divinus senex appellarit. Huic densâ carne & staminum robore proximus est, secundus, avium quæ semina deglutiunt, ventriculus: ex fibris enim ille tam solidis, nervis, & tendinibus musculorum more compactus est; ut vix credat aliquis, tam valida motus instrumenta id solum muneris obtinere, ut grana devorata, quam plurimùm integra, complectatur. Animalium verò utrinque dentatorum licet ventriculus membranosis visceribus soleat annumerari, si tamen insignes nervorum ramos, qui à sexto pari in carnosam illius membranam discurrunt, si firmam ejus compagem, & nervosam, qua convestitur tunicam expendamus; illum facile musculi vices gerere, atque etiam validos, ad chyli elaborationem, posse motus obire intelligemus. Nec absurdum videtur, hisce partibus motum earum functionibus idoneum, à nervis mutuatum, adscribere, quæ in hystericis, & melancholicis affectibus, nervorum irritatione, tam vehementer convelluntur, ut lienis, intestinorum, uteri, cordis & stomachi concussiones, oculis etiam & tactu manifeste percipiantur.

V.

TANTI motus est ad absolutum primæ coctionis opus, ut ex quo cibi animantium ora subierunt, nusquam moveri desinant. Primùm enim in ore dentibus comminuuntur: mox linguâ, & asperiore palati tunica, velut limâ, teruntur. Ac demum continuâ gulæ compressione ad ventriculum traducti; illius agitatione tamdiu subiguntur, donec quæ minus divisa sunt fragmenta attenuentur, fluida solidis, tenuia crassioribus admisceantur; & partes quælibet alimentorum, indesinenti conversione, vim caloris æqualem percipiant, parique fermenti mole perfusæ, similem quoque ebullitionem concipiant. Nec secus ac massa panis, agitatione repetitâ, fermento melius

imbuitur; & cerevisia, vinum aut hydromel, in doliis commota, citius maturescunt: ita chylus frequenti ventriculi convolutione, ut albescit, sic & brevi generosior & perfectior evadit. Adeo ut, quod solâ vividi quantumvis caloris ope, & acidi liquoris, licet tenuissimi beneficio, sine motu, non nisi tædiosâ temporis morâ perficeretur, eo agente prælo melius & citius absolvatur. Hinc quibus animantibus gingiva superior inermis est, ut quæ integra fere devorant alimenta conficiantur, quadruplici ventriculo provisum est: illa nimirum in ingluvie macerata, quadratis reticuli cristis inciduntur; semilunaribus & asperis Omasi membranis teruntur; ut tandem, accedente Abomasi compressione, in chylum eliquentur. Sic & avibus quæ vel solida, vel extimâ tantum pelle nudata, grana deglutiunt, duplex adest ventriculus: ut hæc in primo, humore è glandulis vicinis affluente, imbuta, in secundo tunicâ molæ instar sulcatâ munito, lapillis juvantibus quos aves absorbent, & actione validâ musculorum quibus ventriculus ille constat, in pultem chylosam abeant. Porro; cum ciborum quidquid ventriculus excepit, non simul colliquescat; sed sensim partes, quas rugosa illius tunica propius attingit, in chylum diffluant: partitis quoque vicibus per inferius ejus osculum ejiciuntur, & perpetuâ ventriculi compressione, quod coctum & dilutum est, in intestina continuò propellitur; ut sic quod superest elaborandum, simili elidente complexu, melius absolvatur.

Ergo ventriculi motus, ad chyli elaborationem confert.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Petrus Yon.
M. Antonius de Sainct-Yon, Medicus Regis ordinarius.
M. Claudius de Quanteal.
M. Joannes Robert.
M. Ludovicus Gayant. Medicus Regis ordinarius.
M. Franciscus Vezou.
M. Franciscus Pajot.
M. Claudius le Vasseur.
M. Nicolaus Richard.

Proponebat Parisiis JOANNES POISSON, Parisinus Baccalaureus Medicus, A. R. S. H. 1681.

PARISIIS,

Apud Franciscum Muguet, Regis & Facultatis Medicinæ Typographum.